

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 67 0 Ps 000802 21 Rev
Dana, 04.10.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Majkić Marinković i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca Ž.Đ. iz B., koga zastupa punomoćnik S.R., advokat iz B., protiv tuženog L. d.o.o. P., – u stečaju, kojeg zastupa punomoćnik M.Š., advokat iz G., radi utvrđenja osnovanosti prijave potraživanja, vrijednost predmeta spora 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci 67 0 Ps 000802 20 Pž od 14.7.2020. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 04.10.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužioca za naknadu troškova za sastavljanje odgovora na reviziju u iznosu od 1.225,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Prijedoru broj 67 0 Ps 000802 18 Ps od 14.11.2019. godine utvrđeno je da je osnovano potraživanje tužioca prema tuženom u iznosu od 33.391,04 KM, nastalo na osnovu jemčenja tužioca kao jemca platca za obaveze tuženog po Ugovoru o kreditu broj ... od dana 03.06.2013. godine, te se isto raspoređuje u opšti isplatni red potraživanja prijavljenih u stečajnom postupku koji se vodi pred Okružnim privrednim sudom u Prijedoru pod brojem 67 0 St 121877 17 St.

Obavezan je tuženi da tužiocu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.405,80 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja pa do konačne isplate.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužioca preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci 67 0 Ps 000802 20 Pž od 14.7.2020. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastavljanje žalbe u iznosu od 1.125,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi zbog povrede odredbi parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena odluka preinači i zahtjev tužioca odbije ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac tvrdi da revizija nije osnovana i predlaže da se odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca da se utvrdi osnovanim potraživnje prema tuženom u iznosu od 37.191,04 KM, nastalo na osnovu jemstva tužioca za obaveze tuženog po ugovoru o kreditu te zahtjev da se tužilac svrsta u opšti isplatni red prijavljenih potraživanja u stečajnom postupku koji se vodi kod prvostepenog suda pod brojem 67 0 St 121877 17 St.

Ocjenom provedenih dokaza utvrđene su slijedeće činjenice: da je zaključen Ugovor o kreditu broj ... (u daljem tekstu: Ugovor o kreditu) na iznos od 50.000,00 KM, dana 03.06.2013. godine, između B.i.b. B.L. (čiji je pravni slijednik B.S.) kao kreditora, tuženog kao glavnog dužnika (kojeg je u vrijeme zaključenja ugovora zastupao direktor Đ.Ž. - tužilac), SP P.C. s.p. Đ.Ž. kao sudužnika, te tužioca kao jemca; da je nad tuženim dana 10.05.2018. godine otvoren stečajni postupak; da je u predmetnom stečajnom postupku B.S. B.L. prijavila potraživanje po osnovu Ugovora o kreditu u iznosu od 40.025,04 KM koje potraživanje je stečajni upravnik priznao i uvrstio ga u tabelu prijavljenih potraživanja; da je u istom stečajnom postupku tužilac prijavio potraživanje po osnovu Ugovora o kreditu u iznosu od 50.000,00 KM, a koje potraživanje je stečajni upravnik osporio; da je uvidom u analitičku karticu B.S. sa pregledom uplata za konto ... partija ... utvrđeno da je tužilac u periodu od 04.7.2013. do 10.5.2018. godine izvršio uplate po ugovoru o kreditu, kao jemac-platac u ukupnom iznosu od 33.391,04 KM, od navedenog 10.380,04 KM su uplaćena od strane Đ.Ž. vl. SP P.C. a 23.011,00 KM od strane Đ.Ž. (navedeno utvrđenje temelji se na nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke); da je tužilac prestao sa obavljanjem preduzetničke djelatnosti u SP P.C. sa danom 31.12.2016. godine.

Kod takvog stanja stvari prvostepeni sud je našao da je tužilac u svojstvu jemca platca, do dana 10.5.2018. godine, kao dana otvaranja stečajnog postupka nad tuženim, (kao fizičko lice i kao vlasnik SP P.C.) izvršio namirenje povjerioca po ugovoru o kreditu u iznosu od 33.391,04 KM, te da u skladu sa odredbom člana 15. stav 1. tačka 8. i člana 86. Zakona o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 16/16, u daljem tekstu: ZS), a u vezi sa odredbama člana 1003. i 1013. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 te „Službeni glasnik RS“ broj 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu ZOO) ima opravdan imovinski zahtjev prema stečajnom dužniku u iznosu od 33.391,04 KM što ga čini stečajnim povjeriocem opšteg isplatnog reda. Nadalje prvostepeni sud našao da činjenica da tužilac u stečajnom postupku nije prigovorio potraživanju koje je prijavila B.S., ne čini tužiočevo potraživanje neosnovanim. Pri tome se prvostepeni sud pozvao na odredbu člana 173. stav 3. i čl. 174. stav 4. Zakona o stečaju te izveo zaključak da je propisana mogućnost, ali ne i obaveza da povjerilac prigovori prijavljenom potraživanju. Slijedom toga prvostepeni sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev (za iznos od 33.391,04 KM uplaćen do dana otvaranja stečajnog postupka), a na osnovu odredbi člana 86, člana 90. stav 6. ZS u vezi sa odredbama člana 1003. i 1013. stav 1. ZOO.

Prvostepeni sud je zaključio da presuda Osnovnog suda u Prijedoru broj 77 0 K 079698 17 K od 28.05.2018. godine, kojom je optuženi (ovdje tužilac) osuđen za krivično djelo „zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“ i krivično djelo „posebni slučajevi falsifikovanja isprave“, kod činjenice da tuženi ne traži ništavost Ugovora o kreditu, niti potražuje naknadu štete, nije od značaja za odluku o predmetnom tužbenom zahtjevu tužioca.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda i naveo da jemac odnosno solidarni dužnici imaju pravo da zahtijevaju da im se obezbijedi odnosno osigura iznos koji su platili za dužnika. Kako je utvrđeno da je obaveza po osnovu Ugovora o kreditu od 03.6.2013. godine djelimično izvršena od strane tužioca kao jemca u iznosu od 33.391,04 KM, a prije otvaranja stečajnog postupka, tada jemac odnosno

tužilac stupa na mjesto povjerioca odnosno dolazi do subrogacije ispunioca u pravo povjerioca. Jemac odnosno solidarni dužnik ima u stečajnom postupku sva prava koja pripadaju povjeriocu. Djelimičnim izvršenjem obaveze od strane jemca, odnosno solidarnog dužnika, on stiče samostalno pravo prema dužniku. Povjerilac može da prijavi samo neisplaćeni iznos. Drugim riječima jemac se pojavljuje u stečajnom postupku kao subrogiran u prava povjerioca kome je djelimično isplatio potraživanje, a subrogacija ne može da šteti povjeriocu koji je samo djelimično namiren. Namirenjem potraživanja povjerioca u iznosu od 33.391,04 KM, do dana otvaranja stečajnog postupka, na jemca odnosno solidarnog dužnika prelazi pravo da zahtijeva ispunjenje od dužnika (regresni zahtjev). Iz navedenih razloga potvrđen je dosuđujući dio prvostepene presude.

Nižestepene odluke su pravilne.

Iz utvrđenja nižestepelih sudova, koje ne može biti predmet ispitivanja u ovom revizionom postupku u smislu odredbe člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizilazi da je tužilac iznos od 33.391,04 KM platio kao jemac platac radi ispunjenja obaveze tuženog iz Ugovora o kreditu. Ovaj iznos je plaćen do dana otvaranja stečajnog postupka nad tuženim.

Jemac platac je solidarni dužnik i za obavezu dužnika iz osnovnog posla (ovdje tuženog) odgovara isto kao on i zajedno sa njim. Kad jemac plati obavezu dužnika ili dio obaveze, na njega po samom zakonu (ex lege) prelazi povjeriočeva tražbina sa sporednim potraživanjima (zakonska subrogacija). Prelaz nastupa u času ispunjenja. Zakonska subrogacija ne zavisi od volje povjerioca ili dužnika i oni je ne mogu spriječiti. Isto tako jemac prilikom ispunjenja obaveze ne mora isticati da to čini kako bi do subrogacije došlo. Dokaz da je dužnikova obaveza ispunjena, dokaz je i o nastupanju subrogacije. Stoga, prema pravilnom stanovištu nižestepelih sudova tužilac u stečajnom postupku nije morao osporiti potraživanje B.S., kao povjerioca iz osnovnog posla koji je u stečajnom postupku mogao prijaviti i prijavio ostala neplaćena potraživanja iz Ugovora o kreditu.

Shodno navedenom, pobijana odluka temelji se na pravilnoj primjeni materijalnog prava, odredbi člana 86 i člana 90. stav 6. ZS, u vezi sa odredbama člana 1003. i 1013. stav 1. ZOO.

Pravosnažna krivična presuda Osnovnog suda u Prijedoru broj 77 0 K 079698 17 K od 28.05.2018. godine, kojom je optuženi (ovdje tužilac) oglašen krivim i osuđen za krivično djelo „zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“ i krivično djelo „posebni slučajevi falsifikovanja isprave“, zbog toga što je „kao direktor i odgovorno lice u L. d.o.o. (ovdje tuženi), bez saglasnosti vlasnika i osnivača preduzeća podnio zahtjev za kredit B.i.b. koji kredit je odobren 07.06.2013. godine, podigao za sebe iznos od 20.000,00 KM lažno prikazujući da je zaključio Ugovor o zajmu broj 1/13, bez znanja i odobrenja vlasnika društva [...], sačinio ugovore o kratkoročnim pozajmicama od 52.000,00 KM, 20.000,00 KM i 10.000,00 KM i kao obezbjeđenje ugovora lažno sačinio mjenične izjave kao i antidatirane mjenice [...], koje lažno prikazane iznose zajma nije uplatio na račun oštećenog preduzeća L. d.o.o.“, ne može poslužiti kao osnov za zaključak da je ugovor o jemstvu ništav zbog sukoba interesa u smislu odredbe člana 35. stav 5. u vezi sa članom 34. Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19 - u daljem tekstu: ZPD).

Naime, ugovor o jemstvu na kojem se temelji potraživanje tužioca, nije obuhvaćen činjenicama koje predstavljaju opis bića krivičnog djela za koje je oglašen krivim ovdje tužilac. Ugovor o jemstvu je zaključen sa bankom, pa nema mjesta zaključku o postojanju sukoba interesa u smislu odredbe člana 34. stav 1. ZPD, a slijedom toga ni zaključku o ništavosti ugovora u smislu odredbe člana 35. stav 5. ZPD. Osim toga, nije sporno da stečajni upravnik nije osporio potraživanje banke iz Ugovora o kreditu, pa kako taj ugovor nije osporen, a ugovor o jemstvu predstavlja akcesorni pravni posao, u odnosu na punovažan glavni posao (član 997. ZOO) zaključen u pismenoj formi i predstavlja formalno pravno valjan ugovor (član 998. ZOO).

Suprotno tvrdnji revizije, drugostepena presuda sadrži činjenične i pravne razloge u smislu odredbe člana 191. stav 4. u vezi sa članom 231. ZPP.

Iz navedenih razloga revizija tužioca je odbijena na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Navodi odgovora na reviziju nisu imali uticaja na odluku o reviziji, pa se troškovi sastavljanja odgovora na reviziju ne mogu smatrati neophodnim troškovima ovog revizionog postupka, u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP. Zbog toga je odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova sastavljanja revizije u iznosu od 1.225,00 KM.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić